

SİVİL GLOBAL PROGRAMI | TEMATİK ALANLAR DİPLOMASİDE İNOVASYON TOPLANTISI SONUÇ RAPORU

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) tarafından yüksek katılım ve yüksek başarı ile gerçekleştirilen “Global Sivil Diplomasi İnşası Zirvesi **SİVİL GLOBAL 2016**” kapsamında “Tematik Alanlar” altında **22 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**’da düzenlenen “**Diplomaside İnovasyon Toplantısı**”; Zirve’nin “**Potansiyelin Keşfi: Kapasite Yönetimi ve Derinleşme**” olarak belirlenen ana temasına hizmet edecek şekilde, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesine çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sunmak üzere oldukça verimli geçmiştir. İlgili kamu, STK, özel sektör temsilcileri ile uzman, akademisyen ve profesyonellerin katılımı ile icra edilen Toplantı’da öne çıkan tespit ve değerlendirmeler aşağıda derlenmiştir:

1. Diplomasi; ulus devletler arasındaki sorunları barışçıl yollardan çözme ve ilişkileri geliştirme, yani ülkenin dış dünyadaki çıkarlarını koruma ve kollama amacıyla ihdas edilmiş bir kurumdur. Geleneksel diplomasi, dışişleri bürokrasisi tarafından sadece resmî kanallarda yürütülmekte iken ilerleyen dönemlerde ideolojik mücadeleler ve teknolojik gelişmelerle ülkelerin yumuşak gücünü daha fazla nazar-ı itibara alan ve kamu diplomasisi adı verilen faaliyetler, devletlerin menfaatlerini koruma ve kollama amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.
2. 21. yüzyılda diplomasiğin doğası değişmiştir. Önemi önceki zamanlara nazaran artmış ve uygulamada alanı çok daha fazla genişlemiştir. Diplomasi diplomatlara bırakılmayacak kadar mühim bir mesele hâline gelmiştir.
3. İletişim, enformasyon ve bilişim teknolojilerinde son dönemde yaşanan gelişmeler ise devletlerin diplomasi alanında yenilikçi adımlar atmalarını zorunlu hâle getirmiştir. Bir yandan diplomasiye konu alanların ve aktörlerin sayısı artarken, diğer yandan kamu diplomasisi ve yumuşak güç gibi kavramlar nedeniyle diplomasi niteliksel ve yapısal dönüşüme uğramıştır.
4. Yeni diplomasi, uluslararası aktörlerin çıkarlarını en üst seviyede gerçekleştirmek için ortak noktalar üzerinden çeşitli yöntemlerin bir arada kullanıldığı bir sistem hâline gelmiştir. Artık çok aktörlü bir sistem mevcuttur.
5. Modern dönemlerin en temel özelliği yeniliktir. Esasen modern kavramı “yeni” anlamına gelmektedir. Ama bu yeni dönemde üretilen yenilikler hızla tüketilmekte ve yerini başka yenilere bırakmaktadır. Dolayısıyla inovasyon, diplomasi için de kaçınılmaz bir zorunluluktur.
6. Dışişleri bürokrasisi ve ülkelerin dış dünyadaki siyasi ve ekonomik çıkarlarını gözetken kurumlar hızla değişen uluslararası ortama ayak uydurmak zorundadırlar. Finansal güçlükler

- göz önüne alındığında kıt kaynaklarla daha fazla iş yapma zorunluluğu da diplomaside inovasyonu zorlamaktadır.
7. Diplomasideki en önemli yeniliklerden biri diplomatik faaliyetlerde internet kullanımının artmasıdır. “Dijital diplomasi”, “e-diplomasi” gibi kavramların da yaygınlık kazandığı görülmektedir. Bu noktada en önemli güçlük; gizliliğe önem veren diplomasi mesleğinin açık internet ortamında nasıl yürütüleceğidir.
 8. Teknolojinin gelişmesi; haberleşmeyi ve bilgi akışını çok daha hızlı, esnek ve kontrol edilemez derecede geniş kılmıştır. Diplomasi de bu durumdan etkilenmiştir. Siyasilerin sosyalmedya üzerinden açıklama yapmasından toplumsal hareketlerin örgütlenmesine varana dek çok çeşitli ve ciddi olaylar yeni medya kanalları üzerinden dönmektedir.
 9. Günümüzde pek çok devlet başkanı sosyal medya hesapları üzerinden sadece kendi halkları ile değil, diğer ülkelerin halkları ve kamuoyları ile de doğrudan etkileşim kurmaktadır. İletişim çağında sosyal ağlar ve mikro-bloglar gibi yeni medya araçlarının etkin bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. İnternet diplomasisi; dış politika geliştirme ve uygulama süreçlerini orantısız bir biçimde hızlandırmıştır. Bu hıza ayak uyduramayan ülkeler önümüzdeki dönemlerde ciddi güçlüklerle karşılaşabileceklerdir.
 10. Geçmiş dönemlerde, sadece önceden belirlenen mekânlarda katı protokol kuralları çerçevesinde gerçekleştirilen diplomatik toplantı ve kongreler, günümüzde artık İnternet üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin, çevrimiçi haberleşme, yazışma, toplantı ve sosyal etkileşimlerde resmî saygı ifadelerine dikkat edilmediği görülmektedir. Bu durum protokol ve adabı muâşeret kurallarının da gözden geçirilmesini gerekli kılmıştır.
 11. Diplomasi, sektörlere ayrıldıkça klasik yapısı değişmeye mahkum kalmıştır. Dolayısıyla günümüzde diğer disiplinlerden de yararlanmak zorunda kalmıştır.
 12. Çağımızın en önemli özelliklerinden biri de belirsizliklerin artması, olayları önceden tahmin etme imkanının gittikçe yok olmasıdır. Bu nedenle yeni diplomasi, belirsizlikleri fırsata dönüştürme kabiliyetini elde etmek zorundadır. İnternet çağı ilk bakışta şeffaflık çağı olarak sunulsa da, aktörlerin amaçlarını sezmek ve ona göre tavır almak gittikçe güçleşmektedir.
 13. Bilgi çağının diplomasi ve dış politika açısından getirdiği güçlüklerden biri de raporlama alanındadır. İnternetin sağladığı bilgi yoğunluğu içerisinde, diplomatik raporların görünürlüğü yok olmaktadır. Öte yandan, dışişleri bürokrasisinin ağır işleyen yapısında üretilen raporlar çoğu zaman henüz yayınlanmadan güncelliğini kaybetmektedir. Bu durum gerek rapor hazırlama tekniklerinin gerekse hazırlanan raporları kamuoyu ile paylaşım yöntemlerinin gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

14. Sivil toplumu sosyal medya üzerinden yönetmek önemli bir noktadır. Bugün ara bir dönemden geçilmektedir. Merak edilen hemen her şey internet üzerinden öğrenilebilmektedir. Bu durum 10 yıl sonra çok daha ileri bir seviyede olacaktır. Diplomasi, ileride iletişim uzmanları ile beraber çalışılacaktır. Günümüzde halka ilişkiler, sosyal medya üzerinden neredeyse diplomasi kadar etkilidir.
15. “Arap Baharı” ve “Gezi Parkı” olayları gerek kamuoylarının dış etkiye ne denli açık olduğunu, gerekse bu olayların dış dünyaya yansıma şeklinin bir ülkeyi uluslararası kamuoyunda ciddi şekilde zor durumda bırakabileceğini açıkça ortaya koymuştur. Bu olaylar ekonomik bakımdan güçsüz, kurumsal yapıları zayıf ülke halklarının sosyal medya gibi araçlarla yönlendirilmelerinin çok daha kolay olduğunu göstermiştir.
16. Geleneksel diplomasi geçmiş dönemlerde hiyerarşik bir yapı içerisinde ve gizli yollardan yürütülmüştür. Bu nedenle mevcut yapıların muhafazakar davranıp diplomatik yeniliklere direnmesi diplomaside inovasyon çalışmalarının en önemli handikaplarından biridir. Bir diğer handikap ise yeni araç ve yöntemleri, hem zaman darlığı hem deneyimsizlik nedenleriyle, hayata geçirmede yaşanan güçlüklerdir. Bu ortamda teori ve strateji geliştirme imkanı azalmış, birçok yeniliği hızla hayata geçirme zorunluluğu deneme yanılma yöntemine gidilmesini zorunlu hâle getirmiştir.
17. Diplomaside yenilik; yerleşik uygulamaların bütünüyle rafa kaldırılması anlamına gelmez, yerleşik uygulamaların gözden geçirilmesi ve son dönemde ortaya çıkan arz talep faktörlerine uyarlanması anlamına gelir. Diplomatik kadroların da bu yeni gelişmelere ayak uydurması gerekir. Yeni kadrolar sadece ekonomik, sosyolojik ve teknolojik gelişmelere karşı değil, yükselen güçler ve kamu diplomasisi gibi yeni anlayışlara uyum sağlama, hatta yeni yaklaşımlar geliştirme konusunda da hazırlıklı olmalıdır.

22 Nisan 2016, İstanbul

